— ש״עמי הארץ״, ג׳ קליפות הטמאות, הם עצמם ״מתיהדים״, נעשו יהודים, כופרים בעבודה זרה[26] ומודים בכל התורה[27].

ומצד עבודה זו[28] נעשה ״יתרון האור״ — שבפורים חיוב השמחה הוא ״עד דלא ידע״, וגם בכל חודש אדר צריך להיות שמחה בריבוי, כמ״ש[29] ״והחודש אשר נהפך״, כל חודש אדר[30].

*

ז. בפרשתנו[31] נאמר[32] ״ורפא ירפא״, ועל זה אמרו רז״ל[33] ״מכאן שניתן רשות לרופא לרפאות״. והיינו, שלא לומר ״רחמנא מחי ואנא מסי?״[34] — על כך למדים מפסוק זה, ש״ניתן לרשות לרופא לרפאות״.

ישנו לימוד נוסף, שלא זו בלבד שרשות לרפאות, אלא שזוהי גם חובה. ולמדים זאת מהפסוק[35] ״והשבותו לו״[36], שנאמר בהשבת אבידה.

[ולימוד[37] זה הוא בק״ו: ומה ממון הקל מחוייב להשיב, עאכו״כ שמחוייב ברפואה שהיא אבידת גופו.

ומטעם זה הביאו הרמב״ם ועוד ראשונים[38] רק הפסוק ״והשבותו לו״, ולא הפסוק ד״ורפא ירפא״ — כי מ״ורפא ירפא״ למדים רק ש״ניתן רשות״, משא״כ מהפסוק ״והשבותו לו״ למדים יתירה מזו, שיש חיוב לרפאות (כמבואר באחרונים[39]).

אלא שהקשו באחרונים[39], דהשתא דילפינן מ״והשבותו לו״ שהוא חיוב, למה לי הלימוד ד״ורפא ירפא״ להורות שניתנה רשות — דפשיטא שניתנה רשות, שהרי הקב״ה לא יצווה על דבר שלא ניתנה רשות לעשותו?

---

26) מגילה יג, רע״א.

27) נדרים כה, סע״א. וש״נ.

28) דאתכפיא ואתהפכא (מהנחה בלתי מוגה).

29) אסתר ט, כב. וראה ירושלמי מגילה פ״א ה״א.

30) וההתחלה בזה — בראש חודש, ועוד קודם לזה — בשבת מברכים, שכבר אז מתחיל הסדר דשמחה ״עד דלא ידע״ (מהנחה בלתי מוגה).

31) מכאן עד סוס״י — הוגה ע״י כ״ק אדמו״ר שליט״א (באידית), ונדפס בלקו״ש ח״ב ע׳ 529 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ״מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

32) כא, יט.

33) ברכות ס, סע״א. ב״ק פה, א.

34) פרש״י ב״ק שם.

35) תצא כב, ב.

36) סנהדרין עג, א. ועפמש״כ בפיה״מ להרמב״ם נדרים פ״ד מ״ד.

37) המוסגר בחצ״ר — מהנחה בלתי מוגה.

38) ראה הנסמן באנציקלופדי׳ תלמודית ערך אבדה ס״ז (כרך א ע׳ כט) הערה 71.

39) ראה תורה תמימה עה״פ משפטים שם (אות קמה) ותצא שם (אות יח).

אבל באמת קושיא זו מעיקרא ליתא, כי, לולי הלימוד ד"ורפא ירפא", "ניתן רשות לרופא לרפאות", לא הי' אפשר ללמוד מ"והשבותו לו" החיוב דרפואה, שהרי אלמלא ניתנה רשות לרופא לרפאות לא הי' כלל מציאות של לימוד חכמת הרפואה, וכיון שאינו יודע חכמת הרפואה, הרי אי אפשר להטיל עליו החיוב ד"והשבותו לו". ורק לאחר ש"ניתן רשות לרופא לרפאות", שאז ישנה מציאות שאדם ילמד חכמת הרפואה מצד סיבות שונות, אזי ילפינן מ"והשבותו לו" לרבות אבידת גופו, שחל עליו חיוב לרפאותו].

ח. גם כפי שענין זה הוא בעבודה הרוחנית, יש בו שני ענינים: "ורפא ירפא" — "שניתן רשות", ו"והשבותו לו" — שהוא חובה.

גם ברוחניות ישנו ענין החולי[40]. ובזה ישנם כמה סוגים: חולה שיש בו סכנה, חולה שאין בו סכנה, ועד שישנה מדריגה ד"חולה" בגימטריא מ"ט[41], שהכוונה בזה היא שהגיע כבר לכל מ"ט שערי בינה, ומ"מ ה"ה חולה, כיון שחסר לו שער הנו"ן.

ומובן הריחוק שישנו בין סוגי חולים אלו. והביאור בקצרה:

ישנו חולה שהחולי שלו נוגע לקיום המצוות, שהרי רמ"ח מצוות עשה הם רמ"ח אברים ושס"ה ל"ת הם שס"ה גידים[42]. חולה בקיום המצוות רחמנא לצלן — הרי החולאת שלו היא ענין נוגע ביותר.

וישנו חולה שחסר לו שער הנו"ן, ע"ד מדריגת משה רבינו, עליו נאמר[43] "ותחסרהו מעט מאלקים", כיון שלא הי' לו שער הנו"ן[44], וזכה לזה בשעת הסתלקותו בהר נבו, נו"ן בו[45].

לפי החילוק בין סוגי החולים — הוא גם החילוק באופן הכרח הרפואה:

בשעה שמדובר ע"ד חולה בקיום המצוות — אזי הרפואה היא חובה. אבל בשעה שעוסקים ב"חולה" בגימטריא מ"ט, שחסר לו רק שער הנו"ן — על זה נאמר "ורפא ירפא", "שניתן רשות לרופא לרפאות" — לא תמיד ולכל אחד שייך הדבר.

---

40) ראה רמב"ם הל' דיעות רפ"ב.

41) ראה טעמי המצוות להאריז"ל פ' וירא. מאו"א ח, לה. לקו"ת ברכה צז, ב. ובכ"מ.

42) ראה זח"א קע, ב.

43) תהלים ח, ו.

44) ר"ה כא, ב.

45) ל"ת וס' הליקוטים להאריז"ל ואתחנן ג, כו — הובא בשל"ה חלק תושב"כ פ' ואתחנן (שסט, א) בשם הרח"ו. ש"ך עה"ת עה"פ ברכה לד, א (בשם מצאתי כתוב). ובשם המגיד — בלקו"ת במדבר יב, א. אוה"ת ברכה ע' ב'קסג.

נאָך אַ לייגגערען איבעררייס בין איך געווען צופרידען צו באַקומען אייער בריף פון י״ב אדר שני.

און דאָס וואָס איר שרייבט בנוגע צו די רייד פון די דאָקטוירים.

עס איז באַוואוסט דער כלל און די הנהגה פון יעדער אידן, אַז מען דאַרף אויפפירען זיך לויט די אָנווייזונגען פון תורתנו הק׳, און וויבאַלד רבותנו ז״ל זאָגען אונז, אַז התורה נתנה רשות לרופא לרפאות, איז דאָס אַ קלאָרע אָנדייטונג אַז דער רופא איז אַ שליח, און אויב אפילו ניט שטענדיג ווייס דער שליח די כוונה פנימית, אָבער דאָס וואָס דער שליח זאָגט בהנוגע לפועל, איז דאָס פון דעם משלח, און אין אַזאַ אופן איז דאָס אַ תורה זאַך, איז פון דעם פאַרשטענדליך, אַז אויב אפילו מען פאַרשטייט ניט אינגאַנצען אָדער עס איז פראַן קשיות אויף דעם שליח, על דרך ווי איר שרייבט אין אייער בריף, דאַרף דאָס אָבער ניט האָבען קיין השפעה אויף דעם אויספאָלגען צו טאָן דאָס וואָס דער דאָקטאָר זאָגט, און דעריבער בין איך בטוח אַז באַקומענדיג דעם בריף וועט איר אָנהויבען אויספאָלגען צו טאָן וואָס דער דאָקטאָר זאָגט, און השם יתברך זאָל געבען, אַז דער פאָלגען און טאָן לויט זייער אָנווייזונג זאָל זיין בהצלחה מופלגה אין אַלע ענינים.

און אויך זעלבסטפאַרשטענדליך, אַז די הנהגה פון ניט עסען אין צייט, עסען נאָר איין מאָל אַ טאָג וכיוצא בזה, איז דורכאויס ניט דער דרך הבעל שם טוב וועגען וועלכען מיר האָבן געהערט מערערע מאָל פון רבותינו נשיאנו הק׳, אַז עס דאַרף זיין עזב תעזב עמו, מיטן גוף, אָבער ניט דורך תעניות וסיגופים.

איך האָף צו באַקומען פון אייך אַ שנעלען ענטפער אַז איר הויבט אָן טאָן ווי געזאָגט אויבען, ויהי רצון שיהי׳ בהצלחה.

(ממכתב י״ט אדר שני, תשי״ז)

איך בין געווען צופרידען צו באַקומען דיין בריף, אין וועלכען דו שרייבסט אויך וועגען דיין הנהגה, און בפרט בנוגע צום עסען, און אין די ענינים וועלכע זיינען פאַרבונדען מיט בריאות הגוף, זאָגט אָן תורתנו הקדושה תורת אלקים חיים, אַז מען דאַרף אויספאָלגען אַלץ וואָס דער דאָקטאָר זאָגט, שהתורה נתנה רשות לרופא, און ער איז ניט מער ווי אַ שליח. פאַרשטענדליך אַז מען קען זאָגען דעם דאָקטאָר די טענות און סברות וועלכע זיינען פראַן אין דעם, און אויך די סברא וועלכע דו שרייבסט צו מיר, אָבער נאָכדעם ווי דער דאָקטאָר הערט אויס די סברות, דאַרפמען אויספאָלגען זיינע אָנווייזונגען, אָן אונטערשייד אויב זיי שטימען מיט דיינע סברות אָדער ניט, וואָס ווי געזאָגט אויבען אַז דער דאָקטאָר איז ניט מער ווי אַ שליח וועלכער טוט דאָס מיט דעם כח און רשות וואָס תורה האָט עם געגעבען, און

היינו, לא רק "פתח פיך"[34] (די מחסורו), אלא "הרחב פיך" (עשירות), ועי"ז ההמשכה היא באופן ד"ואמלאהו"[33] — בלי גבול, לא רק ברוחניות, אלא גם בגשמיות,

כולל ובמיוחד — בנוגע לבריאות הגוף, אשר, "היות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא"[35], היינו, שב"דרכי ה'" — "ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט"[36] — נכלל גם "היות הגוף בריא ושלם".

ומובן, שגם כאשר ישנו מצב שהרופאים מסלקים ידיהם כו', מתייאשים כו' ("זאָגן אָפּ") — אין זה נוגע.

וכידוע הסיפור[37] אודות כ"ק אדמו"ר הצ"צ, שפעם בא אליו אחד שהרופאים התייאשו ממנו, ואמר לו הצ"צ: כתיב[38] "ורפא ירפא", "מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות"[39], והיינו, שהתורה נתנה לו רשות לרפאות, אבל כאשר אינו מרפא, ורק מסלק את ידיו, מתייאש, — אזי יורד מגדלותו ("ער ווערט אויס מאַכער"), ונעשה כאדם הפשוט, ובמילא, אין לו שום דעה בעניני רפואה.

וזהו החידוש של העבודה — להמשיך המשכה בלי גבול בכל הענינים, הן בגשמיות והן ברוחניות, לכאו"א כפי שרש נשמתו, ואם לא די בהמשכה שמצד שרש נשמתו, אזי יש עצה לחסידים — להתקשר עם נשיא הדור, עם הרבי, שאצלו ישנם כל הענינים בשלימות ובריבוי, באופן ש"אתה מחוייב לעשרו"[40], וממנו נמשכים כל הענינים בריבוי ובשלימות.

ז. ובענין זה יש מעלה מיוחדת בראש השנה:

ובהקדם המדובר בהתוועדות שלפנ"ז[41] שבענין הרפואה ישנם ב' אופנים: א) ריפוי האבר החולה. אמנם, באופן זה, הנה אע"פ שנתרפא האבר החולה, אין זה הוכחה שנתרפאת גם הסיבה שהחולי מסובב ממנה. ב) ריפוי הסיבה ושרש החולי, ובדרך ממילא מתתקנים כל הענינים.

ובנוגע לענייננו:

מבואר בחסידות[42] טעם השם "ראש השנה", ולא "תחלת השנה"

---

34) משלי לא, ח־ט.

35) רמב"ם הל' דעות רפ"ד.

36) וירא יח, יט.

37) שיחת ליל ב' דר"ה תש"ה בסופה (סה"ש תש"ה ע' 8).

38) משפטים כא, יט.

39) ברכות ס, סע"א. וש"נ.

40) ראה כתובות סז, ב.

41) שיחת ש"פ נצו"י תשט"ו ס"ח (תורת מנחם — התוועדויות חי"ד ע' 303). וש"נ.

42) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, א ואילך. עט"ר שער ר"ה בתחלתו. ובכ"מ.

שניתן רשות לרופא לרפאות, שרק זהו הכח והסמכא שיש לרופא – לרפאות בענין של רפואה, ובפרט – שהרופא השני ג״כ אינו מסכים לחו״ד הפסמיסט אין לו איפוא כלל להחליש התקוה הטובה, ובפרטי פרטיות הוא בימינו אלה שבכל יום ויום מתחדשים תרופות חדשות ודרכים חדשים בעניני רפואה.

בעת רצון שהנני על ציון כ״ק מו״ח אדמו״ר הנני מזכיר את בנו שי׳ לרפואה, ותקותי חזקה אשר במשך הזמן יוכל לבשרני בשו״ט בזה, אבל מובן מעצמו שח״ו אין לו להחליש בטחונו בהשי״ת שהוא הוא הרופא חולים ואין מעצור לו להושיע ברב או במעט, ועל ידי תוספת כח בהבטחון, הן מצדו והן מצד זוגתו תחי׳, הנה בלי ספק, אשר זה ימהר ג״כ הטבת בריאות בנו שי׳.

מהראוי אשר יקח על עצמו לימוד נוסף בתורה בכלל ובתורת החסידות בפרט, וכן נתינה לצדקה – אף אם גם סכומים קטנים, אבל – בקביעות ותכופות לזכות בנו שי׳ ואחכה לבשו״ט ממנו בהנ״ל . . .

(ממכתב כ״ב אייר, תשי״א)

דער אויבערשטער זאל העלפן, אז די אפעריישאן זאל דורכגיין כשורה, און איר זאלט קאנען אנזאגן גוטע בשורות וועגן דעם.

עס וואלט געווען א גוטע זאך ווען איר קאנט האלטן בא זיך אין צימער אין שפיטאל א כשר׳ע מזוזה, און אויך נעמען אויף זיך, אז באלד ארויסגייענדיק פון שפיטאל וועט איר אלע ערב שבת וערב יום־טוב געבן עפעס אויף צדקה פון רבנו מאיר בעל הנס, און זאגן יעדן טאג א קאפיטל תהלים אין לשון הקדש, אדער אויב דאס איז אייך שווער, דאן אין ענגליש.

איך האף צו הערן א גוטע בשורה, אז בא אייך גייט צו בעסערס, און פארענדיק בברכה.

(ממכתב ר״ח שבט, ה׳תשי״ב)

במענה על מכתבו, בו מודיע אשר לומד בהישיבה בספריא זה שנתיים וב׳ חדשים, ויש רופא מייעץ לעשות נתוח בהשקדים בגרון ומיעצו לעשות עתה וכן מבקש ברכה בעד אביו מוה״ר . . . שי׳.

הנה א) בנוגע להנתוח, ישאל עוד רופא אחד מומחה במקצוע זה, ואם גם הוא

יסכים לעשות הנתוח ועתה, הרי יהי רצון שיהי׳ הנתוח כשורה ובשעה טובה ומוצלחת, ובהש״ק שלפני הנתוח יאמר את כל התהלים — ואם באפשר בלי הפסק, היינו גם בלא אמירת יהי רצון כ״א אחר כל הספרים — וכשידע ברור יום הנתוח יודיע לכאן . . .

(ממכתב א׳ שבט, תשי״ב)

איך האב ערהאלטען אייער בריף פון כ״ד טבת, אין וועלכען איר באשרייבט אייער לאגע, און אז איר האט געזעהען דעם רעפארט פון דעם דאקטאר און ווי דאס האט געווירקט אויף אייך, און ווי איר מאלט זיך אויס די צוקונפט און דערפאר זאגט איר תהלים און בעט בא השי״ת, און פרעגט מיין מיינונג:

ענטפער:

דאס וואס איר זאגט תהלים און בעט דעם רבונו של עולם, דאס איז געוויס גוט, ווייל ער ברוך הוא איז דער בעל הבית אויף דער גאנצער וועלט און אויף יעדער מענשן מיט אלע זיינע איינצעלהייטען, אבער דאס וואס איר שרייבט אז איר האט זיך ארייננעטראכט אין דעם רעפארט פון דעם ד״ר, און מאלט זיך אויס די צוקונפט, בין איך ניט איינפארשטאנען מיט אייך, ווייל דאס געהערט ניט אן צו אייך לגמרי, און ניט אויף דעם זייט איר באשאפען געווארען.

הרה״ג וכו׳ מוה״ר . . . שרייבט מיר, אז איר זייט א איד א בעל תורה ומצות, במילא איז דאך זיכער, אז איר גלויבט, אז השם יתברך איז דער אדון עולם — דער בעל הבית פון דער וועלט — און מיר זעהען אפילו אין מענשליכע בעל׳בתי׳שקייט, ווען מען איז א גוטער בעל הבית, אז אלעס איז בא עם פאנאנדערגעטיילט, אז איינס זאל ניט מישען דאס אנדערע, און יעדער טייל פון דער בעל׳בתי׳שקייט זאל דינען צו דעם צוועק, אויף וואס דאס איז געמאכט געווארען און אויב עס איז ריכטיג אזוי בא א מענשן וועלכער איז באגרעניצט אין אלע זיינע ענינים, און קאן במילא צייטענווייז מאכען אויך א טעות, איז מכל שכן וקל וחומר אז עס איז זיכער אזוי אין דעם רבש״ע בעל הבתי׳שקייט, אז יעדער זאך וואו עס געפינט זיך, דארף ערפילען איר ציעל און שלימות — פארפאלקאמונג — אין איר שליחות, און אז מען חאפט אן צו טאן א אנדער ענין, איז פאראן אין דעם צוויי חסרונות א) ווי באלד דאס איז ניט צוגעפאסט צו איר ענין, מאכט דאס נאר קאליע — מקלקל — ב) דאס ציט אפ — ווענדעט אפ — פון צו ערפילען די שליחות אויף וועלכע זי איז באמת באשטימט.

און דאס אלעס אויבען געזאגטע, איז אויך אנגעמבאר אין אייער ענין, צוליב פילע אורזאכען, וועלכע זיינע׳ געוויס בהשגחה פרטית, איז אייער פראפעסיע, ניט קיין מעדיקער, און זייט ערצויגען געווארען אלס איד א שומר תורה ומצוה, ווייסען

מיר פון דעם צוויי זאכען, אז א) מעדיצין זאכען, איז ניט אייער שליחות פון השי״ת אויף דער וועלט, ב) אז אפהיטען תורה ומצות, וואס אין דעם איז אויך אריינגענומען די מצוה פון ואהבת לרעך כמוך, הוכח תוכיח וכו׳ און אויך ווי עס שטייט אין דעם ספר תנא דבי אליהו, כי תראה ערום וכסיתו, אז מען זעהט א אידען א נאקעטען פון תורה ומצות, דארפמען זיך משתדל זיין צו באקליידען אים מיט תורה ומצות, אז אט דאס איז אייער ציעל, און שליחות צו וועלכער איר זייט באשאפען געווארען.

פון דעם איז פארשטענדליך, אז ווען איר וועט זאגען השערות און דיעות אין חכמת הרפואה, איז ערשטענס ווענדעט דאס אפ פון צו אויספירען אייער שליחות צו וועלכער איר זייט באשטימט, 2) אין די זאכען פון אייער רפואה, קאנט איר ח״ו נאר איבערפירען (קלקול) אבער בשום אופן ניט פארריכטען, דער איבערפירען אין דעם קאן זיין ח״ו, ווייל פון אויפרעגונג, דאכט זיך אייך אויס זאכען וואס ווערען ניט זיין, במילא שוואכט דאס אייער מזל, און עס שוואכט אפ אייער בטחון אין השם יתברך, דורך אייער אריינטראכטן און אריינטיפען זיך, וואס דער דאקטאר זאגט, און וואס וועט יענער פראפעסאר צוטראכטען, א. ז. וו.

און אז איר פרעגט מיין מיינונג, זאג איך אייך, אז איר דארפט זיך פירען, ווי די תורה הקדושה פאדערט, און די תורה זאגט, אז זי — די תורה — האט געגעבען רשות אויף צו היילען, ד.ה. די תורה האט געגעבען רשות מענשען צו ווענדען זיך צו דאקטוירים, און האט געגעבען רשות און מעגליכקייט צו די דאקטוירים, נאר אויף אויסצוהיילען און פאררריכטען דעם מענשן, און דערפאר פירט זיך די וועלט, אז מען גייט צו א דאקטאר און דערנאך טוט מען דאס וואס זיי ווייזען אן טאן, און איר האט מער ניט וואס צו טאן אין דעם, און דארפט דאס איבערלאזען צום דאקטאר, און וואס איר דארפט טאן איז, זיין זיכער בהשם יתברך אז איר וועט האבען אריכות ימים ושנים, און לויט ווי עס שטייט אין פסוק יראת ד׳ לחיים, איז וואס אלעס שטארקער אייער בטחון וועט זיין בהשם יתברך, און וואס ווייניגער ספיקות אין דעם, און וואס מער איר וועט זיך אוועקגעבען אויף אויסצופירען אייער שליחות אין דער וועלט — ווי פריער געזאגט — צו היטען תורה ומצות און אויך ווירקען אין דעם זין אויף אנדערע, אלץ מער אריכות ימים ושנים וועט איר האבען, כפשוטו אן פשטלעך אין דעם, און פארגעסט אין גאנצען אויף דעם רעפארט און וואס איר האט געלייענט אין מעדיצינישע ביכער, ווייל דאס איז ניט אייער שליחות און עס געהערט אינגאנצען ניט צו אייך, און וויבאלד דאס געהערט ניט צו אייך, קען דאס אייך ניט בעסער מאכען און בדרך כלל מאכט דאס גאר ח״ו פארקערט.

איר זאלט זעהען צו זאגען אלע טאג א יום תהלים (ווי דער תהלים איז פאנאנדערגעטיילט אויף די טעג פון חודש) נאך דעם דאוונען אין דער פרי, און לערנען אלע טאג חומש מיט פרש״י, און אויך איינטייל נעמען אין די שיעורים וועלכע מען לערנט ברבים, וואס איינער פון די שיעורים לכל הפחות זאל זיין דער לימוד החסידות, און זעלבסטפארשטענדליך צו שטעלען זיך דעם ציעל (מטרה) ווי

עס שטייט אין פסוק, און ווי דער בעל שם טוב הקדוש האט דאס געפאדערט פון חסידים, „עבדו את ה׳ בשמחה״ עבדו איז דער טייטש, סיי אין דאוונען און לערנען און סיי אין עסען און טרינקען און די אלע אנדערע זאכען וואס א מענש טוט און אפילו מיטן שלאפען, ווי דער רמב״ם שרייבט אין הלכות דיעות, און ווען איר וועט אזוי טאן, וועט איר אנהויבען פילען בעסער און נאך בעסער און וועט ווערען געזינטער און געזינטער און וועט קענען אנזאגען מיר בשורות טובות אין דעם.

עס וואלט אויך גלייך געווען, אז יעדער טאג פארן דאוונען אין דער פרי און פאר מנחה, זאלט איר געבן א פאר פעניס אויף צדקה (זעלבסטפארשטענדליך אויסער שבת און יום טוב).

איך האף און בין זיכער, אז איר וועט אננעמען מיין פארשלאג און אנווייזונגען ווי געזאגט, און וועט מיר לאזען וויסען וועגען דאס אלעס ווי אמגיכסטן.

בברכה לבריאות טובה ורפואה קרובה ויוכל במנוחת הנפש ומנוחת הגוף למלאות שליחותו בעלמא דין לאריכות ימים ושנים טובות ולהיות חסיד . . .

(ממכתב כ״ז טבת, תשי״ב)

במענה על מכתבו מי״ז סיון, הנה נבהלתי לקרות התחלתו אשר קשה לו מאד כו׳ וכו׳ ובהדי כבשי דרחמנא למה לך. ובמה שמעתיק דברי הרמב״ם אשר אין הקב״ה עושה נס יוצא מדרך הטבע לאיש פרטי, הנה במוחש ראינו נסים יוצאים מדרך הטבע גם לאנשים פרטים ובפרט בשנים האחרונות. ובפרט בהענינים התלוים בחלל הגוף שכמה וכמה פעמים טעו בזה לאחרי כל הבדיקות. וכ״ז נוסף על זה שמיום ליום מתחדשים תרופות חדשות. אלא שמוכרח הדבר וא״א בלא״ה לחזק ההתקשרות עם השי״ת הרופא כל בשר ומפליא לעשות ואין „המקרא״ יוצא מידי פשוטו שהוא מפליא לעשות בפו״מ לאדם פרטי והראי׳ ע״ז כיון שכל אחד בפרט מברך ברכה זו. והאריכות בזה אך למותר. והלואי שלא היו מקיימים הענין דיוסיף דעת גו׳ בכיו״ב וטוב יותר לקיים מרז״ל שאין בעל הנס מכיר בניסו. מובן שכל הנ״ל אינו שולל כלל הסברא שצריך לדעת חוו״ד עכ״פ של שני רופאים במקצוע זה וחוו״ד בנוגע לפעולות, וכידוע מאמר הצ״צ שהתורה אומרת שיש רשות לרופא לרפאות, אבל לא ח״ו לגרום מרה שחורה כו׳ . . .

(ממכתב כ״א סיון, תשי״ג)